

Nadzór nad rynkiem – przeciwdziałanie manipulacji i podsumowanie zebranych doświadczeń

Piotr Krawczak

Dyrektor Biura Nadzoru Rynku

XI FORUM OBROTU

Olsztyn, 4-6 czerwca 2018

Nadzorem w zakresie przeciwdziałania nadużyciom objęte są rynki:

- towarów giełdowych
- instrumentów finansowych

Organ nadzoru:

- rynek towarów giełdowych – Urząd Regulacji Energetyki
- rynek instrumentów finansowych – Komisja Nadzoru Finansowego

Regulacje zewnętrzne:

- rynek towarów giełdowych – REMIT; Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1227/2011
- rynek instrumentów finansowych – Ustawa o obrocie instrumentami finansowymi
 - Ustawa o nadzorze nad rynkiem kapitałowym

Regulacje giełdowe:

- Regulamin RTG i RIF
- Szczegółowe zasady nadzoru
- Szczegółowe zasady kontroli

Składanie zleceń lub zawieranie transakcji które:

- generują lub mogą generować fałszywe lub wprowadzające w błąd sygnały dotyczące podaży, popytu lub ceny
- kształtują lub próbują kształtować cenę na sztucznym poziomie (cena odbiega od cen obserwowanych)
- stosują lub próbują stosować fikcyjne mechanizmy lub inne formy oszustwa, mogące generować fałszywe lub wprowadzające w błąd sygnały dotyczące podaży, popytu lub ceny

Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2016/522 załącznik II i wytyczne ACER - opis okoliczności wskazujących na zachowania manipulacyjne

Nowy system nadzoru rynku będzie stosowany od lipca 2018 r.

- Założenia ogólne systemu:
- Obejmuje wszystkie systemy obrotu/rynki/instrumenty/portfele
- Umożliwia parametryzację i ustawienia dla alertów o charakterze ilościowym, progi odniesienia mają charakter statyczny
- Utrzymuje bazy danych alertów wg typów, automatyczny dostęp do danych historycznych wg zadanych parametrów
- Umożliwia monitorowanie nadużyć w zakresie działania uczestników obrotu w porozumieniu, manipulowania ceną, wprowadzanie w błąd za pośrednictwem fikcyjnych zachowań
- Generuje powiadomienia zdarzeń wymagających dalszej analizy
- Monitoruje wykonywane czynności przez pracownika biura nadzoru rynku

- Cenowe
 - Przekroczenie progu kursu/ceny
 - Zmiana kursów transakcji
 - Przekroczenie poziomów odniesienia dla kursu otwarcia / zamknięcia
- Wolumenowe
 - Przekroczenie udziału uczestnika
 - Przekroczenie progu odniesienia wolumenu obrotu
 - Największe wolumenowo zlecenie i transakcja
 - Przekroczenie historycznego wolumenu obrotu

- Zleceń
 - Przekroczenie liczby zleceń
 - Przekroczenie progu udziału zleceń uczestnika

- Wartości obrotu
 - Przekroczenie progu wartości obrotu
 - Przekroczenie progu wartości obrotu uczestnika

Zawieranie transakcji wprowadzających w błąd:

WASH TRADE (sztuczny obrót) - przeprowadzanie szeregu transakcji kupna lub sprzedaży instrumentu, przy czym nie następuje zmiana stanu posiadania uczestnika/grupy uczestników obrotu oraz zmiana poziomu ryzyka rynkowego (nietypowe powtarzanie transakcji w nielicznej grupie uczestników działających w zмовie przez pewien okres czasu).

IMPROPER MATCHED ORDERS (niewłaściwe dopasowanie zleceń)- transakcje przeprowadzane w wyniku zleceń kupna i sprzedaży składanych w zbliżonym czasie, z tym samym lub podobnym limitem cenowym i wolumenem, przez różnych, ale działających w porozumieniu uczestników.

Utrzymywanie ceny na sztucznym poziomie:

MARKING THE CLOSE – składanie zleceń lub kupno/sprzedaż instrumentów na zakończeniu notowań, w celu ustalenia ceny rozliczeniowej, ceny zamknięcia.

ABUSIVE SQUEEZE- wykorzystywanie posiadania dominującego udziału w podaży lub popycie na dany instrument, bądź wpływu na mechanizm dostarczenia instrumentów / towarów, w celu wpływu na cenę po której inni uczestnicy rynku muszą dostarczyć, przyjąć lub odroczyć dostawę.

Tworzenie fałszywego sygnału cenowego:

PUMP AND DUMP (zawyżanie ceny instrumentu przeznaczonego do sprzedaży) - zajęcie długiej pozycji na instrumencie, a następnie nabywanie i/lub rozpowszechnianie nierzetelnych, pozytywnych informacji dotyczących tego instrumentu w celu sprzedaży instrumentu na korzystnych warunkach.

TRASH AND CASH (zaniżanie ceny instrumentu przeznaczonego do kupna)- przeciwieństwo Pump and Dump; zajęcie krótkiej pozycji, dalsza sprzedaż aktywów i/lub rozpowszechnianie nierzetelnych, negatywnych informacji w celu odkupienia instrumentu po niższej cenie.

Rynek towarów giełdowych – URE (Departament Rozwoju Rynków i Spraw Konsumentckich)

Rynek instrumentów finansowych – KNF (Departament Infrastruktury Rynku Kapitałowego i Nadzoru Obrotu)

Zawiadomienie zawiera:

- opis powodów uzasadniających podejrzenie
- wskazanie towaru giełdowego / instrumentu
- datę transakcji / znacznik czasowy
- cenę i wolumen
- rynek i system notowań
- opis zlecenia, którego dotyczy transakcja
- osobę, która złożyła zlecenie lub zawarła transakcję

Kontrole wykonywane na prośbę KNF – nadzór nad rynkiem kapitałowym / udzielenie zezwolenia na prowadzenie giełdy

Uchybienia:

- związane z wymogiem aktualizacji dokumentacji dotyczącej członkostwa i dopuszczenia do działania na TGE
- odwołanie upoważnienia do reprezentowania spółki w transakcjach giełdowych / dostęp do systemów informatycznych
- niestosowanie środków organizacyjnych i technicznych do kontroli poprawności składanych zleceń
- niezrozumienie zakresu merytorycznego zasad nabywania i zbywania towarów giełdowych notowanych na giełdzie przez członków władz lub pracowników, których zakres obowiązków obejmuje czynności związane z obrotem na giełdzie (§ 27 Regulaminu RTG)

- Określenie osób powiązanych obejmujące:
 - osobę wchodzącą w skład statutowych organów Członka Giełdy
 - osobę pozostającą w stosunku pracy, zatrudnienia lub innym stosunku prawnym o podobnych charakterze z Członkiem Giełdyjeżeli zakres obowiązków tych osób obejmuje czynności związane z obrotem na giełdzie
- Określenie transakcji własnej, jako transakcji dotyczącej towarów giełdowych zawieranej przez lub na rachunek osób powiązanych, jeżeli:
 - zawarcie tej transakcji wykracza poza zakres obowiązków służbowych osoby powiązanej, lub
 - transakcja jest zawierana na rachunek osoby powiązanej
- Osoby powiązane powinny mieć zakaz zawierania transakcji (inwestowania) na towarach giełdowych na własny lub na cudzy rachunek, chyba że:
 - transakcje zawierane są przez podmiot prowadzący działalność maklerską, któremu osoba powiązana zleciła zarządzanie portfelem towarów giełdowych w sposób wyłączający jej ingerencję w podejmowane na jej rachunek decyzje inwestycyjne, lub
 - Zarząd Członka Giełdy określił przypadki, w których dozwolone jest zawieranie transakcji przez osoby powiązane
- Sankcje

Dziękuję za uwagę

Kontakt

E-mail: piotr.krawczak@tge.pl

Telefon: 22 3419973; 600409895

